

מונולוג עם מרק אוקונור

הפרקליט האמריקאי של ג'ון דמיאניוק, המואשם בפישיע מילחמה

כך מסובך וארוך, עד שלא הבנת מאומה:
כל זה התרחש כבר אחרי ההחלטות של הערכאות המישפטיות הקודמות, ובכלל זה ההחלטה הסופית של בית המישפט העליון. בשלב מאוחר זה אזרחותו כבר נשללה. הוא היה חופשי. בכלל, מאז 1977 — אז החלו בתהליך נגדו — היו לו אפשרויות רבות להימלט, אינספור: הוא לא טיפש כפי שמתרשמים ממנו, לפחות התרשמות ראשונית. הוא פשוט בלתי מתוחכם. הוא יכול היה להימלט, והשילטו

הביטחון האמריקאים. הוא היה מאור ידוע — הוא מת לפני כמה חודשים — מכיוון שכתב את אמות המידה לפליטים, שהפכו לחוק בעזרתו. לפני זה לא עסקתי במיקרים מעין אלה. התמקדתי בעיקר במיקרים ש' עסקו בחוק הבינלאומי. ביקרתי במיס' גרת הזאת בווייטנאם, גוואטמלה, קונגורבראזאויל, ועכשיו — ישראל. המישרד שלי נמצא בעיר באפלו. לא רציתי לפתוח מישרד, כמו רוב עמיתיי, במנהטן, בגלל התחבורה, הפ' קקים. לפני פרשת דמיאניוק — הייתי

„זה ייכנס להיסטוריה ולי יהיה חלק בזה!“

נות האמריקאיים אף רמזו לו שזה בעידורם. הוא לא ניצל זאת, מהסיבה הפשוטה שהוא האמין בחפותו. האפשרות של הסגרתו לישראל לא הוזכרה אז — את זה חייבים להביא! האפשרות הגרועה ביותר לגביו היתה או להישלח לרוסיה, ושם להתלות! זהו אחד האלמנטים הקפקאיים בסיפור שלו. הרוסים הטוענים בתוקף שאינו איוון האיום. הם היו תולים אותו על שנכנע לגרמנים ונפל בשבי ולא תקע לעצמו כדור בראש, כמיטב המסורת הרוסית הנקושה. אחרי הפגישה עם המישפחה החלטתי לקחת את המיקרה לטיפול. מה ששיכנע אותי היתה האמונה העיוורת שהפגינו בני המישפחה באיכרהם. ויחד סייחהבה בנייהם.

נכנס לארצות-הברית, והיתה סכנה שיגורש. הוא טוען כי נאלץ לרמות — כתב שגולד בפולין, ולא מיוזמה לה, שם גולד באמת — כי זה היה הפוך אותו לאורח סובייטי ומונע ממנו את האפשרות ליהפך לאורח אמריקאי.

„הוא יכול היה להימלט!“

נסעתי למישפחה בקליבלנד, תוך כדי מחשבה שזהו מיקרה רגיל. כך חשבה גם לידיה. רמיאניוק היה נבית. יחד איתו חיכו לי אשתו, וירה, ושלושת ילדיו — לידיה הבכורה, איריין וג'ון בן ה-18. המיקרה שהם הציגו לפני היה כל-

מגדיר את עצמי כמפורסם למדי בתחום הבינלאומי של זכויות הפרט. נחזור ללידיה: תגובתי הראשונה לטלפון שלה היתה הפתעה גמורה. לא ידעתי איך להתייחס לכך. רק בגלל בכייה היסטרי, הבנתי שלא מדובר במתיחה.

ניסיתי להרגיע אותה. בשלב זה עוד לא התחייבתי לכלום. היא אמרה לי, במקוטע, תוך כדי בכי: „מה זאת אומרת, אינך יודע כלום? הרי אביך יודע מזה!“

מסתבר שאבי סירב לטפל במיקרה הזה קודם לכן, אבל מובן שהוא לא נהג לדרווח לי על כל פרט ופרט בעבודתו. לא הבנתי אפילו למה אני נכנס. האשמה היחידה שהבנתי שהוא מואשם בה היתה שרימה במיסמכים שבהם

ב אוקטובר 1982 צילצלה אליי בחורה נרגשת בשם לידיה. מאוחר יותר הסתבר לי שהיא בתו של ג'ון דמיאניוק. היא צילצלה במפתיע מקליבלנד, ונשמעה מבובלת נורא. לא היה לי מושג על מה היא מדברת. לא היו שום פירוטמים על המיקרה לפני כן.

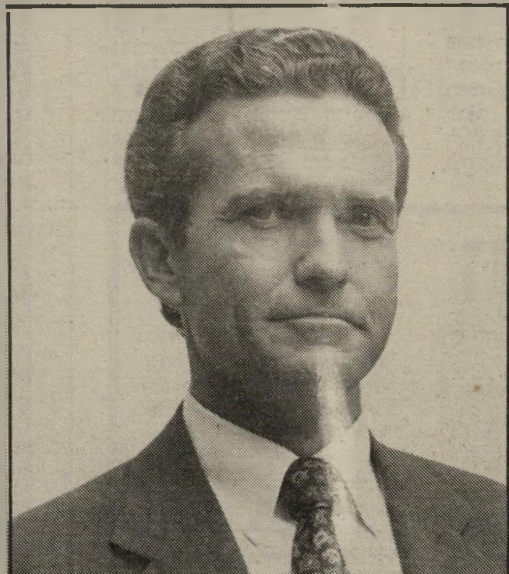
להרגשה המיסטית הזאת תרמו גם האנשים בעלי השמעה. כפי שמגדירים אוקונור. שהבטיחו שישדרו. ואלה — הם כבר סיפור לפני עצמו. על כל פרשה מפורסמת יש הטרמפיסטים המסורתיים. במישפט המסובך הזה, שיהיו לו בלי ספק, השלכות היסטוריות. עטים אלה מכל כיוון על השלישיה. המחפשת כל נקודה להצלת צווארו של דמיאניוק.

בחורה צילצלה מלונדון והציגה את עצמה כעיתונאית. היא אף כתבה ספר על השואה. אני מבין שהיא ידועה בחוגי השואה! מסבירת-תורה אוקונור. הסתבר לו, להפתעתו ולחרדתו, שאני לא שמעתי עליה מימי. אני הרגעתי אותו ואמרתי שגם אם לא שמעתי עליה, אין זאת אומרת שהיא רימתה אותו. בהחלט יכול להיות שהיא כתבה ספר וכותבת מאמרים בלונדון. וכאן מתברר הפרק הבא: הבחורה מטרידה את אוקונור באינספור שיחות טלפון. בטענה שהיא בעלת-השפעה בחוגי המימשל בישראל ובכוחה לבצע עסקה: אם דמיאניוק יודה לראשונה בחלק מהאשמות שהיא תכתוב לפרקליטו — היא תסדר עונשו יוקל. תחילה הוא יודה בהאשמות במאמריה. כמובן, גם זו שיטה להשגת סקופ!

אוקונור ושותפיו מנסים ללמוד את ישראל: מיהם האנשים הקובעים, עם מי כדאי להיפגש, באילו עיתונאים יש לבטוח. במי בכלל כדאי לבטוח? זו השאלה העיקרית המטרידה אותם לאורך שהותם מה.

בימים שליוותי את השלושה היתה תחושה מוזרה. כאילו איננו לבד. תחושה שקשה להסביר או להוכיח. לאוקונור ברור שהוא לא לבד מהרגע שכני-רגלו דרכה בארץ, ושכל צעד שלו מלווה ומדווח. הוא מנסה לברר מי מהאנשים, שעמם הוא נפגש, מקיים עימו יחסים אנושיים. בלי קשר להיותו הפרקליט של דמיאניוק, ומי מקיים עימו קשר במיסגרת תפקידו. כל אלה נוסעים בו מעט חוסר ביטחון, הרבה חשדנות. ואולי זה מסביר מדוע הוא שם את מיבטחו בגורל ובמישפחה.

בימים אלה הוא נעדר מהארץ. הוא יצא מכאן ביום השואה או כמה שעות אחרי. ושוב, באורח מיסטורי ביותר.

בחושיו עורר אצלי, במשך התקופה שליוותי אותם, קצת גיחוך. אוקונור הרגיש בכך, אך זה לא הזיז אותו אפילו במילימטר אחד מביטחונו ומשלוחתו. המטרדים ממש. הוא למשל, ביקש להיפגש עם שר-המשפטים, מדוע? ככה, שיהיה. בינתיים, כידוע, חלו חילופי-גברי בתפקיד, ויצחק מודעי החליף את משה ניסים.

מחר אני פוגש את שר-המישפטים! הוא הודיע לי ביום בהיר אחד. הוא לא קיבל הודעה על-כך, אבל זו היתה הרגשתו. באותו היום, כשדיברתי עם השר מודעי בטלפון, ממש התאפקתי מלשאל אותו, האם זו היתה גם הרגשתו. מאז חלפו שלושה שבועות, הרגשתו של אוקונור איכזבה — השניים לא נפגשו.

התעלומה

מרק אוקונור — אדם ששמו מופיע לאחרונה תדירות בכלי-התיקשורת — מנסה להשתלב בישראל 86. קומה ממוצעת. עיניים כחולות-עמוקות. פה שאינו נסגר שתנועתיו מנסות להדביק את שטף דיבורו. מדבר הרבה על מיסטיקה. פאטליזם. תורת-הקבלה.

גם כשהוא מדבר על נושאים אחרים, יוגיטימיים — דבריו מדיפים מין תחושה מיסטורית של הבלתי-יודע, הדברים שמעבר להיגיון.

אוקונור מסתובב מזה כמה שבועות בארץ — נכנס את הארץ ויוצא — בליוויית שני חברים. עורך-דין נוסף בגיל העמידה. חביב. מתבדה ללא-הרף. מקשקש הרבה. אמריקאי טיפוסי (אם יש דבר כזה). וברנט גבוה, לא פחות תימהוני. היודע לקרוא כיתב-יד. זהו! בכך מתמצית הגנתו של העציר המפורסם ביותר בישראל — ג'ון דמיאניוק.

מול המכונה המשומנת של מישטרת ישראל, והעזרים העומדים לרשותה, שהשתיקה יפה להם, מתייצבת שלישיה די תימהונית. כל הדיבורים על טאקטיקה של אירגונים ניאונאציים, או אירגוני-טרור למיניהם. נראים מגוחכים כשפוגשים את השלישיה המוזרה.

השלושה מתגוררים בבית-מלון בירושלים. לא מחמת חרדת-הקודש, אלא מסיבות פראקטיות. שם מצאו מלון ברמה טובה ובמחיר נמוך. זאת, מכיוון שעומד לרשותם לדיבריהם תקציב מוגבל. אחרי ששכרו מכונית תבולה, החלו לטייל בארץ. הם נראו כתיירים. הם למדו בהנאה לא-מינסתרת היכן כדאי לאכול, היכן לקבוע פגישות על כוס-קפה. הם מודעים לכך שסיכוייו של מרשם במישפט קלושים. ועניבת-החבל מתגדנת בתודעתם. אך המועקה אינה מלווה אותם באשר ילכו. לולא היו מתפרסמות בעיתונות תמונותיו של אוקונור, כשהוא נכנס ויוצא בכלא-רמלה — היו נראים השלושה כתיירים לכל דבר.

אוקונור פאטאליסט מושבע. מדבר במסתוריות על אירועים העתידיים. על פי תחושתו. לקרות. הביטחון הזה